

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio tertia. Vtrum memoria & intelligentia sint vna potentia an
diuersæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

hunc vel illum, sed est indifferens ad quemlibet illorum. Alioquin cum essentia animæ sit vna & actus sint plures & realiter diuersi, vnum & idem & secundum idem esset simul determinatum ad plura realiter diuersa quod est inconueniens, ergo oportet quod essentia animæ determinetur per aliquid ad hunc actum vel illum. Illud autem quo essentia determinatur ad actum vocamus potentiam, ergo potentia est aliquid additum super essentiam.

39 Et si dicatur quod illud additum est solus respectus, & non aliquid absolutum, contra respectus & habitudo nunquam est causa determinationis, sed potius determinatus respectus sequitur & causatur a principio determinationis, verbi gratia ignis non est determinatus ad calefaciendum per hoc quod habet talem habitudinem vel respectum, sed calor determinat ignem ad calefaciendum, & per calorem habet determinatum respectum, & hoc rationabiliter. Sicut enim respectus supponit fundamentum ex quo oritur, sic determinatus respectus determinatur fundamentum, ergo determinatio animæ ad hunc actum vel illum non est per solum respectum, sed fit necessario per aliquid absolutum quod est immediatum principium actus. Et illud dicimus potentiam. Et ista ratio videtur procedere supposito quod actus animæ sint ab anima effectiue, sicut prima procedit ex hoc quod sint in anima subiectiue.

40 Tertio probatur idem ex communi dicto quod etiam habetur ex doctrina Aristotelis in pluribus locis lib. de anima, scilicet quod potentiarum animæ quedam sunt organice quæ vtuntur corpore vt organo, sicut omnes potentie sensitivæ, visus oculo, auditus aure, & sic de cæteris, quedam verò non sunt organice, quia non vtuntur corpore vt organo, licet indigeant corpore vt subiecto, vt intellectus & voluntas. Et hoc sic arguitur: Illæ potentie quæ æqualiter perficiunt corpus non possunt distingui secundum organicum & non organicum. Sed si potentie animæ non differant realiter ab anima, & re absoluta, tunc omnes æqualiter perficiunt corpus vel indigent corpore, ergo inter potentias animæ non esset distinguere quod quedam essent organice & quedam non organice quod est contra philosophum, & contra communem dictum. maior de se patet, minor declaratur. Essentia enim animæ secundum se æqualiter perficit totum corpus & quamlibet partem corporis. Respectus autem nihil perficit nisi ratione sui fundamenti. Si ergo potentie non dicant nisi essentiam animæ cum respectu, sequitur quod omnes æqualiter perficiant corpus, & hæc fuit minor.

41 Quarto patet idem ex separatione potentie ab essentia vel e converso, sic illa non sunt idem, quorum vnum manet altero corrupto, sed essentia animæ manet corrupta potentia, ergo, &c. maior patet, sed minor probatur. Homo enim qui viuunt per animam viuens efficitur cæcus, hoc autem est vel per solam priuationem actus videndi, vel per priuationem principij visui. Primum non potest dici, quia dormiens diceretur cæcus, quod non est verum, ergo oportet dicere secundum scilicet quod homo sit cæcus per priuationem principij visui, sed principium videndi non est solus respectus qui nihil principiat aut determinat, ergo præter animam quæ manet in cæco est aliquid absolutum quod est principium videndi, & quod per cæcitatem corrumpitur, & hæc fuit minor, sequitur ergo conclusio, scilicet quod potentie animæ dicunt aliquid absolutum additum essentia animæ.

42 De potentia autem intellectiua videtur idem esse, potissime propter primam & tertiam rationem quæ æque concludunt de potentia intellectiua quod differat realiter ab essentia animæ sicut potentia sensitiva.

43 AD RATIONES in oppositum. Ad primam dicendum quod non est simile de partibus vestigij & de partibus imaginis, quia partes vestigij attenduntur secundum ea quæ sunt communia toti enti creato. Et ideo non dicunt aliquid additum, sicut nec ens, partes autem imaginis attenduntur secundum ea quæ sunt propria intellectuali nature. Et talia possunt super fundamentum aliquid reale addere.

44 Ad secundam dicendum est quod essentia animæ est intellectiua & sensitiva per se, nec propter hoc sequitur quod ipsa sine addito possit in actu sentiendi vel intelligendi, quia dicitur intellectiua & sensitiva per se ex eo quod de

natura sua habet per se ordinem ad tales actus, non oportet tamen quod immediatum.

45 Ad tertiam dicendum quod forma, quæ est principium alicuius actus transeuntis in materiam exteriorem, forte si separatim ageret sicut calor si separaretur calefaceret, sed forma quæ est principium actus manentis in se & quæ recipit si separaretur non reciperet talem actum. Verbi gratia, diaphaneitas aeris est immediata ratio recipiendi lumen. Et tamen si separaretur ab eo quantitate, non posset lumen recipere, & similiter potest esse de potentia intellectiua respectu actus intelligendi.

46 Ad quartam dicendum quod materia est sua potentia respectu eius quod primo recipit, scilicet respectu forme substantialis. Similiter anima per suam essentiam est potentia receptiva eorum quæ primo insunt sibi, vt sunt potentie, sed sicut materia non est sua potentia respectu formarum accidentium, sed eas recipit mediante forma substantiali. Sic anima non est sua potentia respectu actuum intelligendi & sentiendi, sed recipit tales actus mediantibus potentis superadditis, scilicet intellectu & sensu. quod dicitur de forma accidentali quæ simplex est sua potentia non est simile de ipsa & de substantiali, quia per substantiale constituitur suppositum cuius est esse & agere. Et primum quidem habet a forma substantiali, sed secundum a forma accidentali quæ est potentia per quam agit, sicut forma substantialis est primus actus per quem existit, vel concedatur quod respectu aliquorum actuum ad quas anima se habet actiue essentia animæ idem quod potentia sicut dictum fuit de potentiis vegetatiuis.

QVAESTIO TERTIA.

Vtrum memoria & intelligentia sint vna potentia an diuersa.

Theo. 1. p. q. 79. ar. 7.

Postea quaeritur de partibus imaginis qualiter se habeant inter se. Et primo de memoria & intelligentia vtrum sint vna potentia an diuersa. Secundo de intellectu & voluntate. Tertio quaeritur de intellectu agente vtrum sit aliquid animæ nostre. Ad primum sic proceditur. Et arguitur quod memoria & intelligentia sint potentie diuersae, quia intelligentia oritur ex memoria secundum Augustinum. sed nihil oritur a seipso, ergo memoria & intelligentia realiter sunt diuersa.

2 Item imago attenditur secundum tres potentias animæ, quæ sunt memoria, intelligentia & voluntas, secundum eundem Augustinum de Trinitate. Sed non essent tres nisi memoria realiter differret ab intelligentia, ergo, &c.

3 IN CONTRARIUM est, quia respectu eiusdem actus est eadem potentia, sed eundem actum quem Augustinus attribuit memoriæ scilicet tenere species. Philosophus, de Anima attribuit intellectui possibili, dicens quod anima est locus specierum non tota sed intellectus, quare videtur eadem esse potentia, memoria & intellectus seu intelligentia.

4 RESPONSIO, circa questionem istam est duplex modus dicendi in generali. Primus est quod memoria prout est pars imaginis nominat potentiam realiter ab intellectu & voluntate distinctam, quæ quidem potentia dicunt esse intellectum agentem.

5 Duplex autem motiuum habent. Primum est quod quæcumque attribuitur memoriæ conueniunt intellectui agenti. Duo enim conueniunt memoriæ quæ est pars imaginis. Primum est quod continet species. Secundum est quod ex ea gignitur vel oritur intelligentia. Primum conuenit intellectui agenti. Continet enim virtualiter omnes species intelligibiles, est enim illud quo est omnia facere vt dicitur, de Anima. Item secundum ei conuenit, quia intellectus agens est qui causat velle quod est motiuum intellectus. Et ideo secundum istos Augustinus nomine memoriæ vocat intellectum agentem. Addunt etiam quod hoc modo expressius habetur ratio imaginis. Si dicatur quod intellectus agens tenet locum memoriæ, quia ratio parentis & gignentis verissime competit intellectui agenti, ipse enim format verbum quod est notitia genita.

6 Secundum motiuum est, quia imago trinitatis quærenda est in suprema parte animæ, secundum Augustinum. Intellectus